

СЕКЦІЯ 1. СЕЛЕКЦІЯ І ГЕНЕТИКА СОРТІВ РОСЛИН

УДК 635.631.526.3

Горган Надія, канд. с.-г. наук

Носівська селекційно-дослідна станція

Миронівського інституту пшениці ім. В. М. Ремесла НААН

с. Дослідне, Україна

Горган Михайло, канд. біол. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ГАРМОНІЯ – НОВИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ СОРТ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ В УКРАЇНІ

Цибуля ріпчаста – одна з найпопулярніших овочевих культур в Україні. Її посівні площі знаходяться в межах 55–80 тис. га [1]. Не дивлячись на застосування сучасних технологій вирощування, її врожайність на українських полях залишається низькою – від 8 до 13 т/га, що значно нижче світового рівня (18,1 т/га) [2]. Крок українського овочівництва у майбутнє, вибір спеціалізації в умовах глобалізації вимагає нових технологій, сортів і гібридів. Для задоволення попиту виробництва і приватного сектору, останнім часом перед селекціонерами постало завдання створити скоростиглі, лежкі сорти і гібриди F₁ цибулі ріпчастої, придатні для механізованого збирання, з високим умістом сухої речовини та виявити генетичні ознаки, особливо стійкості проти хвороб, підвищити якісні та смакові ознаки, посилити фітонцидні властивості. Тому створення нових сортів цибулі ріпчастої із заданими параметрами, пристосованих до місцевих кліматичних умов, є актуальним.

Вже більше вісімдесяти років цією проблемою займається одна з найстаріших наукових установ України – Носівська селекційно-дослідна станція, що розміщена в північному її регіоні. Саме тут, завдяки клопіткій роботі цілої плеяди вчених-селекціонерів, створено біля 10 сортів. З них на сьогодні в Державному реєстрі сортів придатних для поширення в Україні знаходиться п'ять. Селекційна робота, спрямована на створення нових сортів і гібридів, які б відповідали вимогам переробної промисловості та пересічного споживача наразі продовжується. Результатом може бути сорт Гармонія, який пройшов кваліфікаційну експертизу на відмінність, однорідність та стабільність і занесений до Реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні на 2014 рік.

Селекційна робота та дослідження проводилися в сівзміні лабораторії селекції овочевих культур Носівської СДС згідно загальноприйнятих в овочівництві методик [3]. До селекційної програми було залучено ранньо- та

середньостиглі зразки іноземного та місцевого походження, які мали вегетаційний період не більше 130 днів, лежкість не нижчу 95%, урожайність 28,0–30,0 т/га, з вмістом сухої речовини більше 12%, толерантні до основних хвороб культури. В результаті був отриманий середньостиглий сорт цибулі ріпчастої, який переданий у державну мережу сортовипробування в 2010 р. під назвою Гармонія.

Сорт універсального використання. Вирощується в одно- та дворічній культурі. Рослина темно-зеленого кольору з сильним восковим нальотом. Висота квітконосів становить 100–120 см. Цибулина щільна, одногніздна, 2–5-зачаткова, видовженої форми з 2–3 покривними лусками золотистого кольору. Індекс – 1,7–1,8.

Протягом 2008–2010 рр. сорт Гармонія вивчався в розсаднику конкурсного сортовипробування. За роки випробування він виявив вищі врожайні властивості порівняно зі стандартами Грандіною та Бураном і не поступався перед ними за біохімічним складом. Урожайність цибулі ріпчастої Гармонія була на 8,7–9,4 т/га вищою ніж у стандартів і склала 33,0–36,0 т/га, товарність – 96%, а середня маса цибулини – 80–90 г.

Період сходи-збирання врожаю залежно від погодних умов років тривав від 105 до 115 діб (у середньому 110 діб). За ознакою ранньостиглості новостворений сорт переважає сорт Буран на 7–8 днів, але поступається Грандіні.

Результати визначення вмісту біохімічних компонентів та лежкості показали, що сорт Гармонія має високий вміст сухої речовини в цибуліні – 15,6%, цукрів – 8,0–9,2%, вітаміну С – 8,0–12,0 мг і характеризується доброю лежкістю (92–95%) за зберігання 7–9 місяців. За всіма цими показниками він переважає стандарти.

Фітопатологічною оцінкою сортів на природному інфекційному фоні встановлено, що сорт Гармонія середньо сприйнятливий до несправжньої борошнистої роси цибулі і за інтенсивністю ураження цією хворобою знаходиться на рівні стандартів або значно поступається їм.

Отже, новий середньостиглий сорт цибулі ріпчастої Гармонія характеризується високою продуктивністю, товарністю, лежкістю, цінним біохімічним складом та толерантністю до пероноспорозу, пройшов кваліфікаційну експертизу та занесений до Державного реєстру сортів рослин придатних для поширення в Україні на 2014 рік і пропонується для вирощування в усіх зонах країни.

Список використаної літератури

1. Янчук А. Современные технологии выращивания лука на юге Украины / А. Янчук // Овощеводство. – 2011. – № 3 (75). – С. 26–30.
2. Сыч З. Д. Секреты технологии выращивания лука доступны всем / З. Д. Сыч // Овощеводство. – 2007. – № 3. – С. 20–23.
3. Методичні рекомендації по селекції овочевих рослин родини цибулевих / Т. В. Чернишенко, К. І. Яковенко, О. М. Біленька [та ін.] // Сучасні методи селекції овочевих і баштанних культур. – Х., 2001. – С. 406–425.